

© Макаренко О. М., *Андрейчева А. О., **Чорна С. І.

УДК 159.99+159.9.072.43

Макаренко О. М., *Андрейчева А. О., **Чорна С. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИПУСКНИКІВ-ПСИХОЛОГІВ, ПОВ'ЯЗАНЕ ІЗ НЕДОСТАТНЬОЮ КІЛЬКІСТЮ ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ

**ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет
імені Григорія Сковороди» (м. Переяслав – Хмельницький)**

***Загальна освітня школа ОШ I-III ст.**

(с. Вороньків, Бориспільський район, Київської області)

****ННЦ «Інститут біології» Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (м. Київ)**

andreycheva5@rambler.ru

Постановка проблеми у загальному вигляді та актуальність дослідження. В 2008 році результати проведеного статистичного дослідження дозволили виявити, що 81% науковців, які викладають в Австралії, раніше були практиками.

Аналіз практичності, тобто корисності для практичної роботи випускників існуючих освітніх програм ВУЗів у сфері психології також відсутній, що вважається суттєвою прогалиною сучасної освіти. «Основною особливістю навчання студентів в сфері маркетингу, реклами і психології повинна стати орієнтація на сучасну практику національного та світового бізнес-співтовариства. У нас по відношенню до західної освіти все з точністю до навпаки! Нам не вистачає практичних знань.» (Шевченко Д. А., 2013) [1]. Багато років вища освіта в країнах СНД залишається відірваною від реальної економіки. За останні 2 десятиліття ринкова економіка почала впливати і на вищу освіту, якість освіти випускників, вимагаючи від ВУЗів сфокусуватись на майбутній професійній діяльності молодих фахівців і, особливо, самостійній роботі студентів.

Розвиток ринку товарів та послуг впливає на змістовне наповнення і корекцію навчальних дисциплін, професійних напрямків діяльності ВУЗів. Співвідношення теорії і практики на сучасному етапі повинно визначатись як 70%:30% на користь практики. В той же час на перших курсах бакалаврату домінують переважно загальнотеоретичні дисципліни і лише на останніх курсах від 60 до 70% викладачів повинні бути представниками, або власниками бізнесу в області реклами, психології. Саме таким викладачам за умов наполегливої праці студентів вдається побудувати ефективну роботу ВУЗів та виконати соціальний запит суспільства.

Роботодавці постійно відзначають невідповідність теоретичних знань і практичних можливостей випускників психологічних факультетів ВУЗів. Конкретні роботодавці, до яких прагнуть потрапити випускники, часто невдоволені не лише кількістю годин, що виділяються для навчання старшокурсників навикам практичної роботи за фахом, але і якістю набутих знань. «Більша частина випускників до роботи не готова. Ключовий недолік вузівської освіти – саме у розходженні теорії з практикою. Доводиться готувати молодого спеціаліста не менше 6 місяців, щоб він почав

виходити на більш або менш успішні показники в своїй роботі (Царегородцев А. В, 2014). Має місце і повна відсутність знань технології роботи, коли людина виконує роботу поетапно і отримує певний результат. Великим недоліком сучасної освіти є повна відсутність у випускників навичок самодисципліни і концентрації уваги, не вироблених в процесі навчання». Щоб змінити ситуацію, студенти повинні отримувати практичні навички безпосередньо на робочому місці після заключення домовленостей ВУЗу із великими компаніями, закладами освіти, здатними забезпечити проходження фахової виробничої практики. Студенту особливо важливо з першого курсу приділяти більше уваги практичній роботі, отримувати альтернативну освіту в сучасних короткотермінових програмах, майстер-класах, циклах коучінгу та самоосвіти. Успіх залежить в першу чергу від особистості студента, його прагнення досягнути результатів самостійно.

Освіта в ВУЗі повинна поєднуватись із роботою у загальноосвітніх школах, дошкільних закладах. В той же час, ця робота часто являє собою вузько направлене псевдонавчання (проф. Д. А. Шевченко, 2013). Майбутнє на думку фахівців – за сертифікацією курсів ВУЗів, які повинні сертифікуватись галузевими асоціаціями та організаціями. В розвинутих країнах ЄС вузівські програми обов'язково сертифікуються союзами галузевих компаній, зважаючи на вимоги конкретної галузі, у відповідності із власними уявленнями ВУЗів про них.

В існуючих умовах студенти вирішили питання балансу між практикою та теорією і переконані, що фундаментом для успішного перетворення студента в фахівця обов'язковою гарною освітою і практикою, що дозволяє своєчасно подбати про кар'єру. Основи, яким навчили в ВУЗі, необхідні для початку роботи психологом, але досвід суттєвіше допомагає в роботі. Психолог – це універсальний фахівець, зобов'язаний дуже швидко фахово вчитись. У ВУЗі студенти оволодівають фаховим базисом, але залишається найскладніше – їх реалізація, останнє дає тільки практика, що допомагає позбутись зайвих ілюзій, наприклад зовнішньої привабливості образу професії. За фахом психолога стоїть серйозна, складна робота, місцями одноманітна і монотонна, що не робить її менш цікавою і захоплюючою.

Мета роботи – теоретичний аналіз шляхів підвищення ефективності діяльності студентської молоді і системного удосконалення діяльності ВУЗів.

Виклад основного матеріалу. В світі визнані дві провідні школи управління: японська і американська. Перша базується на практичних результатах, в той час як американська відома ґрунтовним теоретичним підґрунтям. Остання розглядає мотивацію як базис управління, поряд із плануванням, організацією та контролем. У зв'язку із цим вплив на формування відповідної мотивації студентів до занять поза навчальною, практичною діяльністю є способом керівництва цією діяльністю. Цей процес відбувається в умовах ринку, до якого молодь адаптована краще, ніж професорсько-викладацький склад. За останні роки виховано покоління індивідуалістів, націлених, в першу чергу, на особисті а не групові досягнення. У зв'язку із цим необхідно розглянути основи провідних теорій мотивації для вирішення сучасних нагальних мотиваційних задач. Ці концепції з'являлись одна за іншою, опираючись на попередні, і на сьогодні вони складають фундамент університетських програм з особистісної мотивації [12]. Розглянемо загальнозживані теорії детальніше.

а) Концепція А. Маслоу

Класична структура потреб А. Маслоу розподіляє потреби по ієрархії, виділяючи первинні (в основному, фізіологічні) і вторинні, тобто психологічні. У сучасного середньостатистичного студента, на думку фахівців, первинні потреби вважаються в цілому задоволеними: вирішені питання із житлом, харчуванням, одягом, мобільним спілкуванням, частково вирішуються сексуальні проблеми [11]. В той же час суттєво зростає роль вищих потреб, до яких в житті прагне людина. Це положення є домінуючим і в наступній теорії.

б) Теорія Д. МакЛелланда

На думку її авторів та послідовників, людиною рухають потреби у владі, досягненні успіху чи належності до певної групи осіб, а головною може стати одна з них. Доведено, що люди, орієнтовані на владу, шукають можливості стати лідером групи, на успіх – фокусуються на діяльності із гарантією перемоги, а для останніх важливо багато працювати для досягнення певних соціальних маркерів, визнання у суспільстві. Студенти, орієнтовані на владу, дуже відповідальні, рухаються вгору по кар'єрній драбині, розуміють соціальну роль та ініціативу лідера, пропагують мету організації, шукають способи та засоби досягнення поставленої мети, що стає основою їх позаучбової діяльності. Їх мета має бути чіткою, тобто реальною, а її досягнення – гарантованим.

Мотивація на основі потреби в участі полягає в наступному: ці студенти комфортно почувають себе під час діяльності, побудованій на великій кількості контактів. Волонтери, учасники різноманітних таборів, студентських об'єднань, члени клубів відчужують себе органічно, якщо належать до групи осіб із потребою в участі [4;5].

Дещо інший аспект мотиваційної активності особистості вивчала теорія Ф. Герцберґера.

в) Теорія Ф. Герцберґера виокремлює серед потреб гігієнічні фактори та мотивацію. Керівництво ВНЗ мусить забезпечити безпеку, комфортні умови роботи студентів, формувати їх впевненість у завтрашньому дні, задовольняти соціальні потреби [3].

З цією метою Ф. Герцберґер активно пропонував: створювати можливості для спілкування, розвивати в організації командний дух, не руйнувати неформальні групи, якщо останні не порушують роботу організації, створювати умови для схвалення соціальної активності осіб поза межами основної роботи.

Розвиваючи концепцію А. Маслоу, Ф. Герцберґер називав основними мотиваціями людини потребу в повазі та самоствердженні. Задоволення цих потреб знайшло відображення і в практиці роботи із студентським самоуправлінням. Пропонується:

- залучати студентів до формування цілей організації, прийняття відповідальних рішень;
- забезпечувати зворотній зв'язок для обговорення досягнутих результатів;
- високо оцінювати роботу і заохочувати студентів за досягнуті результати;
- делегувати студентам додаткові права та повноваження;
- забезпечувати кар'єрний ріст до завершення навчання в ВУЗі;
- забезпечити перепідготовку та додаткове навчання з метою підвищення рівня компетенції;
- залучати студентів до вирішення складних та важливих завдань для діяльності ВУЗу;
- заохочувати та розвивати творчий підхід студентів до виконання покладених на них обов'язків [3].

Запровадження системи мотивації Ф. Герцберґера в одній відомій компанії дозволило більш активно залучити до роботи основну групу людей, котрі сумлінно виконували свої обов'язки. з цією метою був створений клуб, у якому враховувались досягнення осіб. За рік роботи без прогулів їм нараховувалось 25 балів, без порушень трудової дисципліни – 25 балів, без запізнення – 15, додаткові бали нараховувались за професіоналізм, інновації, тощо. В кінці року працівникам, хто набрав 100 балів, дарували майку «Клуб 100», за 150 балів – пропонували самостійно вибрати подарунок зі списку. Продуктивність праці співробітників зросла одразу на 15 відсотків, а працівники були раді, що їх рутинний труд помічений та гідно оцінений керівництвом. На це в свій час неодноразово наголошував в своїх творах Д. Карнегі.

В окремих ВУЗах студентів активно залучають до позанавчальної діяльності. Нагороджують переможців колективною поїздкою, або премією. Ці студенти покращують результати навчання, успішно організують загальноузівські заходи, наприклад, для першокурсників, розробляють критерії заохочення сумлінних, але не дуже активних студентів до участі у позанавчальній діяльності.

г) Теорія очікування В. Врума, або процесуальна, розглядає мотивацію як лінію поведінки (діяльності), що потребує винагороди. Остання може бути внутрішньою, тобто результатом діяльності, або зовнішньою, що отримується наприклад від сторонньої особи, або організації, уряду, тощо.

Розробляючи теорію очікування, В. Врум ввів поняття валентності, тобто передбачуваного рівня задоволення при отриманні винагороди. Іншими словами, мова йде про відповідність цінності винагороди очікуванням і затраченим особистістю зусил-

лям та ресурсам. Мотивація розглядається як похідна таких перемінних:

- очікування, що зусилля принесуть бажаний результат;
- за результатом послідує винагорода;
- валентність буде адекватною затracеним зусиллям, або вищою [9].
- Підвищення значення кожного із перемінних збільшує мотивацію, але якщо одна із складових відсутня, то мотивація буде поступово зменшуватись до повного зникнення.

В цьому сенсі, критерії для об'єктивної оцінки діяльності студентів зможуть їх мотивувати до певної діяльності тільки при справедливому розподілі винагороди серед виконавців, врахуванні їх активності, успішності, вчасно зданій сесії, відвідуванні занять і т.п. При цьому студенти-розробники отримують власну винагороду – повагу студентської спільноти, підвищення самооцінки та значущості за умови високої валентності, тобто реалізації турботи керівників ВНЗ. Таким чином винагорода розробників також повинна бути рівноцінною затracеним зусиллям [12].

д) Теорія справедливості Л. Портера і Є. Лоулера

Базисним визначенням теорії є те, що люди об'єктивно оцінюють винагороду затracеним зусиллям, і якщо інших оцінюють більше, або краще, то, найчастіше, знижують інтенсивність власної роботи.

Несправедливий розподіл сприяє виникненню психологічної напруги в колективі, але вона може нейтралізуватись шляхом пояснення працюючим принципів, що лежать в основі розподілу індивідуальних винагород. Л. Портер та Є. Лоулер інтегрували до своєї теорії деякі елементи теорії очікування, згідно якої мотивація є функцією потреби, очікування та справедливості винагороди за виконану роботу. На думку авторів, результативність діяльності менеджерів залежить від:

- цінності винагороди;
- докладених зусиль;
- вірогідності та відповідності зв'язку «зусилля – винагорода»;
- характерних особливостей та потенційних можливостей виконавця роботи;
- самооцінки менеджером своєї ролі у виконаній роботі і адекватності їх оцінки.

Таким чином, рівень докладених зусиль залежить від цінності винагороди та віри суб'єкта в залежність між затracеними зусиллями та можливістю отримання адекватної винагороди.

З точки зору мотиваційної функції управління розглянемо, яким чином цей фактор впливає на такий аспект життя студентів, як активність їх позаучбової діяльності, враховуючи теоретичні аспекти її управління.

З метою об'єктивізації замірів і дослідження в області медико-психологічного освітнього стресу опитано 1210 студентів, під час якого студенти оцінювали різні види діяльності ВУЗу по 5-бальній шкалі. При цьому враховували середнє арифметичне показників та інші величини для вивчення найактуальніших питань (в тому числі позаучбової роботи студентської молоді) (рис. 1, 2).

Отримана середня низька оцінка пояснюється тим, що випускники ВУЗів все рідше працюють за фахом,

кадровий склад ВУЗів старіє, студенти і викладачі окрім виконання академічних навантажень в ВУЗах змушені працювати додатково не за основним місцем роботи. Все перераховане в недалекому майбутньому може призвести до негативних, або незворотніх наслідків в системі вищої освіти.

Опитування студентів ДВНЗ Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Г. Сковороди проводилось в 2002-2013 роках і стосувалось дослідження окремих актуальних питань позаучбової роботи.

Узагальнені результати декількох соціологічних опитувань свідчать, що протягом останніх 10 років приймали активну участь в позаучбовій роботі лише 5-10% опитуваних, в той час як близько третини психологічно готові для цього і є надзвичайною і потенційно важливою групою для розвитку творчих колективів, органів студентського самоуправління тощо. Приблизно чверть опитаних необхідно віднести до категорії осіб, які взагалі не цікавляться організацією вузівської позаучбової діяльності. до цієї групи відносяться особи, які вчать у ВУЗі для отримання формальної освіти, або по інших причинах, і саме цей контингент є джерелом різного роду проблем, девіантної поведінки студентської молоді (рис. 3, 4) [3].

Проведене дослідження і його результати необхідно врахувати не лише при плануванні проведення по-

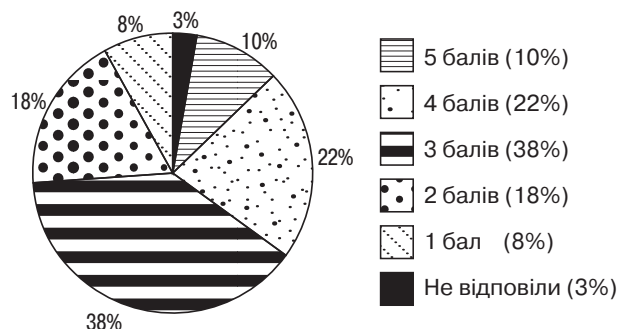

Рис. 1. Оцінка рівня інформаційного забезпечення для організації та проведення позаучбової роботи (середнє арифметичне 3,04 балів, медіана 3,02 бали). Умовні позначення: 1-5 оцінка роботи студентами.

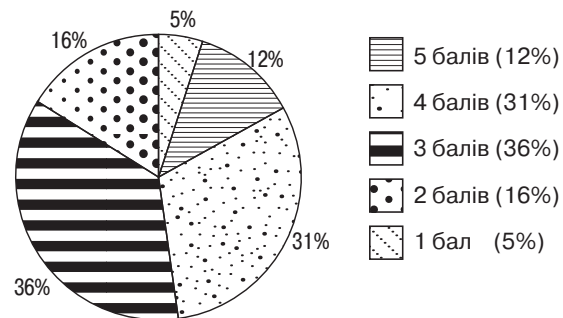

Рис. 2. Оцінка ефективності заохочення студентів до позаучбової діяльності (середнє арифметичне 3,18 балів, медіана 3,21 бала). Умовні позначення: 1-5 оцінка роботи студентами.

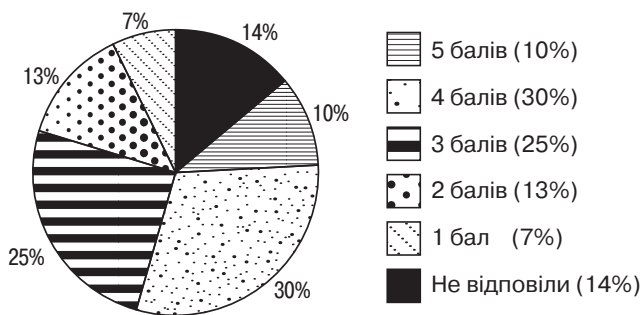

Рис. 3. Оцінка студентами рівня організації та проведення ВУЗом заходів, в яких вони приймали участь (середнє арифметичне 3,27 балів, медіана 3,42 бала) Умовні позначення: 1-5 оцінка роботи студентами.

заучбової роботи у ВНЗ, але і з метою оптимізації і поліпшення перспектив кар'єрної орієнтації випускників психологічних факультетів ВНЗ.

Проведений аналіз був би одностороннім і неповним, якби при оцінці психолого-соціальних аспектів діяльності студентів не враховувались дані здоров'язберігаючого компетентнісного підходу. У зв'язку із напруженим темпом учбової діяльності і життя у студентів-психологів виникають об'єктивні передумови розвитку хронічних, в першу чергу, кардіоваскулярних захворювань, що об'єктивно погіршують їх діяльність. Поодинокі дані досліджень свідчать, що клінічні варіанти розвитку астеничного симптомокомплексу у пацієнтів молодого віку пов'язані із підвищеним рівнем кардіоваскулярного ризику (КВР). Вивчення психологічного портрету молоді особистості і розвитку неспецифічних розладів психічної сфери, тобто медико-психологічних аспектів часто пов'язано із зростанням у соціумі кардіоваскулярного ризику.

При цьому соматогенний астеничний симптомокомплекс найбільш властивий студентам із реалізованими захворюваннями, або із наявністю середнього кардіоваскулярного ризику [7].

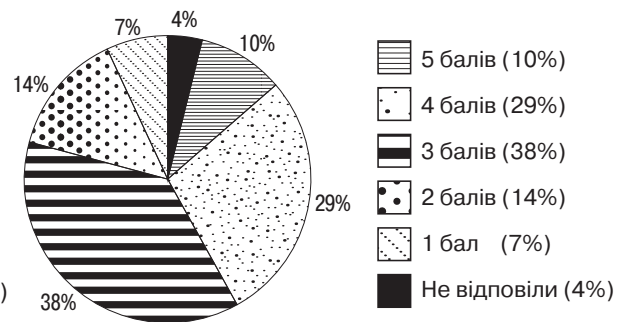

Рис. 4. Оцінка студентами матеріально-технічної бази ВУЗу, необхідної для проведення позаучбової роботи (середнє арифметичне 3,04 балів, медіана 3,13 балів) Умовні позначення: 1-5 оцінка роботи студентами.

Отримані дані слід постійно враховувати і використовувати при індивідуалізації виховної, або психокорекційної роботи. Останні вимагають розробки відповідних підходів до системи соціально-психологічного та медико-психологічного моніторингу та відповідного психологічного супроводу випускників ВУЗів, що перебувають в умовах психологічної напруги, що суттєво посилюється на тлі психологічних порушень, особливо супутніх хронічних і гострих кардіоваскулярних порушень [7].

Висновки. Урахування рівня теоретичних знань випускника ВНЗ і його професійних практичних навиків, тобто конкретних здобутків, інтелектуального багажу знань є недостатнім для прогнозування їх кар'єрної орієнтації і ефективності.

Сучасний етап розвитку проблеми вимагає поглибленого вивчення мотиваційних основ і стану здоров'я студентів, у першу чергу, наявності соматогенних, психосоматичних порушень. Це дозволить підвищувати ефективність діяльності студентської молоді і покращить результати удосконалення роботи ВУЗу.

Література

1. Арашакян Д. Особенности управления социотехническими системами в современных условиях / Д. Арашакян // Проблема теории и практики управления. – 1998. – № 5. – С. 96 -100.
2. Горбась І.М. Шкала SCORE у клінічній практиці: переваги й обмеження / І.М. Горбась // Здоров'я України. – 2008. – № 11(1). – С. 40-41.
3. Герцберг Ф. Двухфакторная теория мотивации [Електронний ресурс] / Ф. Герцберг. – Режим доступу: <http://www.azps.ru/articles/personal.html> – Назва з екрана.
4. Корпорация в системе общественного производства / [Л.И. Дмитриченко, Т.С. Чунихина, Л.А. Дмитриченко та ін.]. – Донецьк : ООО «Східний видавничий дім», 2010. – 220 с.
5. Маклелланд Д. Мотивация человека / Дэвид Маклелланд. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с.
6. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, А. Майкл, Х. Франклин; пер. с англ. Р. И. Евенко. – М. : Дело, 1997. – 704 с.
7. Панченко М.С. Кардіоваскулярний ризик у молодому віці: частота та клінічні варіанти соматогенного астеничного симптомокомплексу / М.С. Панченко // Вісник проблем біології та медицини. – 2014. – Вип.3, Т. 3. – С. 183-186.
8. Панченко М.С. Прогностичне значення медико-психологічних факторів в оцінці серцево-судинного ризику / М.С. Панченко // Вісник проблем біології та медицини. – 2013. – Вип. 4, Т. 1. – С. 193-197.
9. Семенова І. История менеджмента / Ирина Семенова. – Учеб. пособие для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 199 с.
10. Шевченко Д.А. Маркетинг – философия современного бизнеса / Д.А. Шевченко // Личность. Культура. Общество. – 2011. – Т. XIII, Вып. 2, № 63-64, Ч.2. – С. 139-151.
11. Allport G. Normative compatibility in the light of social science / G. Allport; In Maslow A.H. (ed.). – New Knowledge in Human Values : Harper, 1959. – 394 p.
12. Vroom V.H. Stochastic Model of Managerial Careers / V.H. Vroom // Administrative Science Quarterly. – 1968. – Vol. 13, № 1. – P. 26-46.

УДК 159.99+159.9.072.43

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИПУСКНИКІВ-ПСИХОЛОГІВ, ПОВ'ЯЗАНЕ ІЗ НЕДОСТАТНЬОЮ КІЛЬКІСТЮ ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ

Макаренко О. М., Андрейчева А. О., Чорна С. І.

Резюме. У статті розглянуто проблему погіршення кар'єрних перспектив випускників ВНЗ, що пояснюється багатьма причинами, зокрема недостатньою кількістю знань, недостатньою мотивацією, захворюваністю. Розглянуто мотиваційну складову управління, що базується на основі 5 теорій, проаналізовано менеджмент поза-учбової роботи студентів із оцінкою ризику розвитку кардіоваскулярної патології.

Ключові слова: мотивація, робота студентів, складові управління.

УДК 159.99+159.9.072.43

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЫПУСКНИКОВ-ПСИХОЛОГОВ, СВЯЗАННЫХ С НЕДОСТАТОЧНЫМ КОЛИЧЕСТВОМ ПРАКТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ

Макаренко А. Н., Андрейчева А. О., Чорна С. И.

Резюме. В данной статье изложена проблема карьерного развития выпускников ВУЗов, которая объясняется многими причинами и, в частности, отсутствием универсальных знаний, нарушением мотивации, заболеваемостью выпускников. Рассмотрена мотивационная составляющая управления, которая базируется на данных 5 ведущих теорий. Оценен менеджмент внеучебной работы студентов, представлена оценка риска развития кардиоваскулярной патологии.

Ключевые слова: мотивация, работа студентов, составляющие управления.

UDC 159.99+159.9.072.43

Features of Professional Activity of Psychologists Associated with Insufficient Skills

Makarenko A. N., Andreycheva A. O., Chorna S. I.

Abstract. Deterioration of career orientation graduates psychologists associated with the lack of practical knowledge and intelligence, motivation and age problems associated with health. This article is dedicated to the problem of the career development of graduate high school, which has many causes, such as lack of knowledge, impaired motivation, morbidity. We consider the motivational component of management, which is based on 5 theories, management of extracurricular activities of students, assessment of cardiovascular risk.

The purpose of the article: theoretical analysis of ways to improve the efficiency of students and improving the system of universities.

Employers always note the discrepancy theoretical knowledge and practical capabilities psychological faculties of university graduates. Specific employers, which tend to get graduates often dissatisfied with not only the number of hours allocated for training senior practical skills in the specialty, but the quality of acquired knowledge. «Most of the graduates are not ready to work. A key disadvantage of higher education – is in discrepancy between theory and practice. We have to prepare young professionals for at least 6 months, he began to go more or less successful performance in their work.

In order objectification measurements and research in the field of medical and psychological stress education students polled in 1210, during which students evaluated the various activities University by 5-point scale. It took into account the arithmetic average of indices and other values to explore the most pressing issues.

The resulting average low score is because graduates are less likely to work in the specialty, aging cadre of universities, students and teachers than academic performance loads in universities do not have to work extra for the main job. All of the near future could lead to negative or irreversible effects in higher education.

The analysis would be one-sided and incomplete if in assessing psychological and social aspects of students do not include the data of healthy competency approach. Due to the intense pace of activity and educational life of the students-psychologists there are objective preconditions for the development of chronic, primarily cardiovascular diseases, objectively impair their activities.

Single survey data suggest that the clinical variants of asthenic symptom in young patients associated with elevated cardiovascular risk (KBP). Studying the psychological portrait of a young person and of non-psychotic mental disorders areas that medical and psychological aspects often associated with an increase in cardiovascular risk society. This somatogenically asthenic syndrome most peculiar diseases implemented with students or with the presence of medium risk kardiavaskulyarnoho.

The data should always take into account and used in the individualization of educational or psycho work. Last call for appropriate approaches to social-psychological, medical and psychological monitoring and appropriate psychological support graduates who are in conditions of psychological stress, which significantly increases against the backdrop of psychological disorders, especially related chronic and acute cardiovascular disorders.

The current stage of the development problem requires in-depth study of motivational foundations and health student, first of all, the presence somatogenic, psychosomatic disorders. This will improve the performance of students and improve the results of the improvement of university.

Keywords: motivation, students activity, management components.

Стаття надійшла 30.06.2015 р.